

מאמר
יהי הוי' אלקינו עמנו – ה'תשמ"ז

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא-לאור לשבת חול המועד סוכות, ה'תשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' ברוך בהרה"ח ר' צבי הירש ז"ל

שיפרין

נלבי"ע כ"ף תשרי, ה'תשמ"ז

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות בנו

הרה"ת ר' צבי הירש ומשפחתו

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

שיפרין

הוספה

בי"ה, כ"ו מ"ח תשי"ט
ברוקלין

המועצה הדתית ומנהלי בתי הכנסיות
אשר ברמת השרון,
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה מרובה!

במענה למכתבם מעשירי בחשון, ותוכנו:

הבעת תודה על המסיבה החסידותית אשר נעשה במחנסי הטי' בחול
המועד סוכות שעבר,

ויהי רצון אשר מתאים למטרת כל התועדות, הנה גם התועדות הנ"ל תגשם
המטרה הפצת היהדות וענייני בכלל ובהנוגע לפועל בחיי היום יומים ביחוד,

שהרי סו"ס המעשה הוא העיקר, וכמ"ש את האלקים ירא ואת מצותיו
שמור כי זה כל האדם,

וכיון שהשגחה העליונה העמידה כל אחד מהם וכולם יחד להיות
המשפיעים בשטח זה, הנה יהי רצון אשר במרץ הכי גדול ובהתמסרות הדרושה,
ימלאו התפקיד הכי נעלה מתוך שמחה וטוב לבב ובהצלחה,

והרי זכות הרבים מסייעתם – כאו"א מתושבי מחנסי הטי', שהרי אפילו
אלו, אשר בסגנון רז"ל, ישנים הם בגלותא, הנה לבם ער להקב"ה לתורתו
ולמצותיו, ואין הדבר תלוי אלא בהמעורר והמשתדל להקיצם משינתם
ותרדמתם, ולהביאם לדביקות בתורתו ומצותיו יתי' ועייז לחיי העולם הזה
ולחיי העולם הבא, וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים וגו',

בכבוד וברכה לבשו"ט בכל האמור.

מתאים למטרת כל התועדות: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח אגרת תשיד (ע' סז ואילך).
ח"ד אגרת תתקסח (ע' רז). ועוד.

המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.

וכמ"ש את האלקים ירא .. כל האדם: קהלת יב, יג.

בסגנון רז"ל, ישנים הם בגלותא .. לבם ער להקב"ה כו': ראה זח"ג צה, א. שהש"ר פ"ה, ב.
ואין הדבר תלוי אלא בהמעורר: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח אגרת תתקלו (ע' קיט
— נעתק ב"היום יום" ב אלול). ובכ"מ.

ולהביאם .. לחיי העולם הזה ולחיי העולם הבא: ראה ב"מ לג, א (במשנה).

וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים וגו': ואתחנן ד, ד.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת שבת חול המועד סוכות הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה
חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה יהי הוי' אלקינו עמנו, שנאמר בהתועדות י"ג תשרי
ה'תשמ"ז, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג תשרי, ה'תשפ"ב,
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הנה ביום השלישי (יוהכ"פ) ניתוסף בזה חותם לפנים מחותם ולמעלה מחותם וכו'⁵⁷ (כלל הפרטים ופרטי פרטים וכללים האמורים בזה), באופן דיקימנו, ויתירה מזה (יקימנו) לפניו, ולפניו גופא עד לתכלית הפנימיות.

ואח"כ ניתוסף בזה באופן של הליכה מחיל אל חיל⁵⁸, שמהימים שבהם הרי זה עדיין בכסה לפי ערך, נמשך ומתגלה ליום חגיגנו⁵⁹, והיינו, שאע"פ שיום חגיגנו קאי גם על ר"ה, כמובן מדברי הגמרא⁶⁰ עה"פ⁵⁹ תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגיגנו, איזהו חג שהחודש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה, הרי בתורה אחת לכולנה ישנו גם פי' ה'ב'⁶¹ בפסוק זה, שבכסה קאי על ר"ה, ואח"כ מתגלה מהכיסוי — ליום חגיגנו, בחג הסוכות, ע"י ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו' (כל ד' המינים), שע"ז מתגלה (באופן שמכריזים לעיני כל הארץ) שישראל אינון ניצוחייה⁶². ואח"כ נמשך בגלוי ממש ובאופן של פנימיות לפנים מפנימיות, לפניו בתכלית השלימות, באופן דקליטה, בשמיני עצרת — עצרת לשון קליטה⁶³, ביחד עם עצרת מלשון יעצר בעמי⁶⁴, לשון מלכות⁶⁵, ועד שנמשך עוד יותר באופן של קליטה ומלכות (נאָכמער מלכות'דיק), ממלכת כהנים וגוי קדוש⁶⁶ — בשמחת תורה, שאז השמחה פורצת גבול⁶⁷ עוד יותר מכל השמחות שלפניו, כמדובר כמ"פ⁶⁸ שאז נראה בפשטות שבני נעשים בעה"ב על התורה ורוקדים עם התורה כפי שעטופה במעיל ופועלים בה ענין הריקוד (זיי מאַכן טאַנצנדיק די תורה). ועד שבעגלא דידן ובמהרה בימינו ממש — עוד לפני שמח"ת, לפני שמע"צ, ולפני שבעת ימי חג הסוכות — זוכים שמיד הן נגאלין (בלשון ההלכה שברמב"ם⁶⁹), שבאה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ורוקדים לקראתו (מ'טאַנצט אַנטקעגן משיח צדקנו), בשמחת עולם על ראשם⁷⁰.

תוכן המאמר

נקודת המשך המאמרים דשנת תש"ז (שמלאו לו ארבעים שנה, דקאי אדעתי' דרבי') — ד"ה יהי הוי' אלקינו עמנו די"ג תשרי, ולפניו, ד"ה יחינו מיומיים דמוצאי יוהכ"פ, ולאחריו, ד"ה ולקחתם לכם דחג הסוכות — התורה והוראת דרך והנתינת כח דלכתחילה אַריבער: יהי גו' כאשר ה' עם אבותינו — שכל אחד מישראל, ללא הכנה וסיוע, מבקש ובטוח ומודיע יהי גו' כאשר ה' עם אבותינו; יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו גו' (ר"ה ויוהכ"פ) — שהחתימה על ההמשכות שהוקבצו בר"ה היא באופן דיחינו, בחיות אמיתי, ובאופן דיקימנו ונחי' לפניו, שמורה על פנימיות החיות שנמשכת מהפנימיות שלמעלה; ולקחתם לכם ביום הראשון — שהקב"ה כפי שהוא בבחי' ראשון שקאי על ספירת הכתר, מתקשר מיד עם בני' באופן דולקחתם לכם.

ובהקדם תוכן מצות ולקחתם לכם גו', דהנה, בד' המינים מאיר האין האלקי יותר מבשאר צמחים, ולכן הם בביטול ואחדות: אתרוג — ר"ת אל תבואני רגל גאווה — ענין הביטול, היפך הגאווה שמצד הישות, שמונעת ענין האחדות, שאינו יכול לסבול את מציאותו של השני. וזהו מעלת האתרוג, שאף שיש בו טעם וריח, הנה אין בו אפילו רגל (התוצאה ד)גאווה; ומזה נמשך גם ענין האחדות שמתבטא בכך שדר באילנו משנה לשנה, שמאחד את כל השינויים שישנם בעולם. ועד"ז בלולב, שאף שיש בו רק טעם ולא ריח, יש בו ענין האחדות, שעליו צ"ל קשורים ומאוחדים. וכן הדס, שיש בו רק ריח, שגרוע בערך דטעם, ואעפ"כ יש בו ענין האחדות, שג' עלים נפרדים גדלים מקנה אחד. וכן בערבי נחל, שאף שאין בהם לא טעם ולא ריח, פועלים בעצמם שתהי' בהם אחוה בגילוי. ונוסף על האחדות שבכל אחד מהמינים, מאחדים גם את כל המינים למצוה אחת. וכן הוא בענין ד' הסוגים שבבני', וכפי שהם בכל אחד מישראל — שמתאחדים לאגודה אחת, לעשות רצונך בלבב שלם.

וענין זה נעשה כלי לבחי' ראשון, ופועל שכל הענינים יהיו באופן דמלכתחילה אַריבער, הן בנוגע לענין התפלה באופן דיהי ה' אלקינו עמנו, והן בנוגע להמשכת החיים באופן דיקימנו ונחי' לפניו.

57) ראה סידור (עם דא"ח) רנ, ד [שסז, ב].
 58) תהלים פד, ח.
 59) שם פא, ד.
 60) ר"ה ח, סע"א.
 61) לקו"ת ר"ה נד, ריש ע"ד. סידור (עם דא"ח) רלה, ב [שמב, ד]. וראה פסיקתא רבתי פ"מ, ב.
 62) ויק"ר פ"ל, ב.
 63) פע"ח שער הלולב פ"ח. לקו"ת שמע"צ פח, ג. צא, א. אוה"ת שמע"צ ע' א'תשעז. ועוד.
 64) שמואל א ט, יז.
 65) אוה"ת שם ע' א'תשעז. ועוד.
 66) יתרו יט, ו.
 67) ראה גם סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.
 68) ראה ד"ה להבין ענין שמח"ת תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' סז), תשל"ח (תו"מ סה"מ תשרי ע' רי). וש"נ.
 69) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.
 70) ישע"י לה, י. נא, יא.

(ו) **ועפ"ז** מוכן מ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון, שלקחת ד' המינים הנ"ל ובאופן דלכם, נעשית כלי לענין בחי' ראשון, ועד כפי שהראשון נעשה מרום מראשון, כהמשך דברי המדרש²⁰ בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון אני כו' בונה לכם ראשון, זה בית המקדש, דכתיב בי⁵⁰ כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו (וכדאיתא בגמרא⁵¹ בשכר שלשה ראשון (שביתת הרגל דפסח, ושביתת הרגל דחג, ונטילת לולב שנקראו ראשונים) זכו לשלשה ראשון כו' לבנין ביהמ"ק דכתיב כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו) — מקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש.

(ז) **וענין** זה (שהוא באופן דמלכתחילה אריבער, כנ"ל ס"ג) פועל התנועה דמלכתחילה אריבער בכל הענינים (החל מעניני יהדות בפשטות), ועד שנעשה במעמד ומצב שיכול להתחיל תפלתו להקב"ה באופן שמבקש ובטוח שיהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו. והענין בזה, דהנה, החידוש של אבותינו הוא כמאמר⁵² האבות הן הן המרכבה, שמרכבה אינה מציאות בפ"ע כו', וזהו ענינם של ג' האבות, ביחד עם דוד, שהוא הרגל הרביעי שבמרכבה, כדאיתא בזהר⁵³ [שנהוג לומר במענה לשון באוהל של צדיקים, ועד לאוהל של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, והרי ביום הילולא של צדיק שהוא ממלא מקומו, נהוג לילך על הציון שלו ולומר שם המענה לשון] שדוד זכה לאתקשרא ברתיקא קדישא דאבהתא, באופן דשקיל האי לגבי האי כו' כולא חד, היינו, מרכבה אחת ויחידה שבה כלולים אברהם יצחק ויעקב ודוד. ועד"ז נעשה אצל כל אחד מישראל בתפלתו, שלהיותה באופן דדע לפני מי אתה עומד⁵⁴, ה"ה בדוגמת ענין המרכבה, ולכן מבקש מהקב"ה כל המצטרך לו, ומיד בהתחלת התפלה אומר יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו.

וכמו"כ נעשה הענין דיחינו מיומיים גו', ובפשטות, באופן שצדיקים גמורים (ועמך כולם צדיקים⁵⁵) נכתבים ונחתמים לאלתר (בר"ה) לחיים⁵⁶, בספר חיים — חיים אמיתיים, חיים טובים וארוכים, הן בגשמיות והן ברוחניות, הן ברוחניות והן בגשמיות, ואח"כ הנה ביום השלישי יקימנו גו', היינו, שאע"פ שצדיקים גמורים נחתמים כבר בר"ה,

בס"ד. אור לי"ג תשרי (הילולא אדמו"ר מהר"ש נ"ע), ה'תשמ"ז.

(הנחה בלתי מוגה)

יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו. ומדייק כ"ק מו"ח אדמו"ר כמה דיוקים בפסוק זה במאמר די"ג תשרי בהמשך המאמרים דשנת תש"ז², שעכשיו מלאו ארבעים שנה, שאז ישנו הענין דקאי אדעת' דרבי³. ולהעיר שיש גם שיחה קצרה של בעל המשך המאמרים הנ"ל בקשר עם המאסר והגאולה די"ב-י"ג תמוז, שהתחילה כבר בג' תמוז [אלא שאז לא ראו שזוהי אתחלתא דגאולה⁴, אלא חשבו בכיוון ההפכי, שזהו עומק (א' פארטיפונג) בענין הגלות], שאמר באותו היום⁵: יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, השי"ת זא"ל זיין מיט אונז און וועט זיין מיט אונז [כפי שמצינו בתורה ענינים בלשון בקשה שברוב הפעמים הם גם לשון עתיד ולשון הבטחה⁶] כאשר הי' עם אבותינו, הגם מיר זיינען ניט גלייך צו אבותינו וכו'.

(ב) **והנה** המאמר הנ"ל די"ג תשרי בא בהמשך למאמר שלפנ"ז שנאמר במוצאי יוהכ"פ⁷ [שהם בתוך ג' ימים שכלבוד דמי⁸], שהתחלתו בפסוק⁹ יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו. וכמו"כ ישנו המאמר שלאח"ז שנאמר בחג הסוכות¹⁰ [שגם הם בתוך ג' ימים שכלבוד דמי¹¹], שהתחלתו בפסוק¹¹ ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל. ויש לבאר הקשר של המשך המאמרים הנ"ל עם י"ג תשרי, כיון שבשלתם מודגשת התורה והוראת דרך והנהגה (ביחד עם נתינת כח שיוכלו לקיימה בפועל) של בעל ההילולא באופן דמלכתחילה אריבער (ולא כמאמר העולם אַז מ'קען ניט אַרונטער גייט מען אַריבער)¹², כדלקמן.

(7) סה"מ תש"ז ע' 149.

(8) שבת צז, א. ובכ"מ.

(9) הושע ו, ב.

(10) סה"מ שם ע' 159.

(11) אמור כג, מ.

(12) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ

ח"א ע' תריז.

(1) מלכ"ס-א ח, נו.

(2) סה"מ תש"ז ע' 153.

(3) ראה ע"ז ה, ב.

(4) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1315. חכ"ח ע'

124 ואילך. ועוד.

(5) סה"מ תרפ"ז ע' ס"ע קצה ואילך. ספר

השיחות תרפ"ז ע' 169 ואילך.

(6) ראה גם תו"א ס"פ תשא.

(53) ח"ג עא, ב.

(54) ראה ברכות כח, ב.

(55) ישעי' ס, כא.

(56) ראה ר"ה טז, ב.

(50) ירמ' יז, יב.

(51) פסחים ה, א (ובפרש"י). וראה לקוטי

לוי"צ שם.

(52) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. וראה תניא

פכ"ג. פל"ד. ובכ"מ.

כדי שהלולב יהי' חלק מהמצוה ישנו תנאי שצ"ל כפות (כפת חסר ו' כתיב⁴⁴), שזהו ענין שצריך לקשור ולאחד כו', והיינו, שאין זה באופן שקשור ומאוחד מצד הטבע, אלא לוקחים עלים נפרדים ומשנים אותם שיהיו קשורים ומאוחדים (כמו באתרוג, שבטבע יש שינויים, והאתרוג מאחד אותם וגדל מהם).

ועד"ז גם הדס, שאע"פ שמעלתו פחותה מלולב, שאין בו טעם, אלא רק ריח, שהוא גרוע בערך הטעם, כמבואר בכ"מ (וגם להלכה בנוגע ברכת הנהנין) שהענין שהגוף נהנה ממנו שייך לענין שיש בו טעם וכיו"ב⁴⁵, מ"מ, הרי זה ענף עץ עבות, שיש בו ג' עלים, אבל הם גדלים כולם מקנה אחד, ממקור אחד, ובאופן שקשורים עם המקור, שלכן צריכים להיות באופן דעבות (כמין קליעה).

ועד אפילו ערבי נחל, שאע"פ שאין בהם לא טעם ולא ריח, ודוגמתם גם בעבודת האדם כו', מ"מ, ה"ה פועלים בעצמם שיהי' אצלם בגלוי ענין האחוה, ועד שנקראים אחינא, שגדלים באחוה, די"ל הפי' בזה ע"ד משנת"ל בנוגע לאתרוג שדר באילנו משנה לשנה, שמשנויי הזמנים ה"ה צומח וגדל כו', ועד"ז הוא הפי' דגדלים באחוה, שיש ביניהם אחווה כזו שממנה גדלים ערבי נחל.

ועז"נ ולקחתם לכם גו' פרי עץ הדר וגו', היינו, שלא מספיק ענין האחדות שישנו בכל א' מד' המינים בפ"ע, אלא צריך ליקח ולאחד את כל ד' המינים, ודוקא אז נעשית המצוה כו', וכפי שמדגיש הרמב"ם⁴⁶ שד' המינים אינם ד' מצוות בפ"ע, אלא הדין וההלכה והתנאי הוא שמכל ד' המינים צ"ל מצוה אחת ויחידה. ועד"ז בנוגע לעבודת האדם, כמרומו גם בתפלת ר"ה ויוהכ"פ שתכלית השלימות דבנ"י היא שיעשו כולם אגודה אחת⁴⁷, היינו, שכל ד' הסוגים שבבנ"י יתאחדו באופן של אגודה להיות מציאות אחת, עי"ז שיש אצלם תמיד (באופן נצחי, ללא שינויים) רצון אחד — לעשות רצונך בלבב שלם (ועד"ז בנוגע לד' הסוגים כפי שהם בכל אחד מישראל, דכיון שכל אחד מישראל כלול מכל בנ"י, שלכן כל ישראל ערבין זה בזה⁴⁸ (ועד לאופן שנוגע להלכה⁴⁹), יש בו מעין שאר ג' הסוגים, אף שבגלוי או בעיקר ה"ה שייך לאחד מהם).

ג) והענין בזה, דהנה, הענין דיהי הוי' אלקינו עמנו וגו' נאמר בתפלה להקב"ה, שבה צ"ל נזהר בדברו לומר מה שמתכוין באמת כו'. ותוכן התפלה הוא, שמבקש יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו — אין קורין אבות אלא לשלשה¹³, אברהם יצחק ויעקב, כמו בכל תפלת העמידה, שעוד קודם בקשת צרכיו וכיו"ב, מתחילה התפלה [הן בימות השבת ויו"ט ור"ה ויוהכ"פ ועאכו"כ בימות השבוע] אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, שטעם הדבר בפשטות הוא להזכיר זכות אבות¹⁴. ועד"ז נרמז (ויותר מרמז בלבד) בתפלה זו (יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם) אבותינו. ומובן, שכיון שזהו ענין שקשור עם האבות, הרי אין למעלה ממנו כו', ואעפ"כ¹⁵, נאמרת תפלה זו ע"י כל אחד מישראל (כדיוק בעל המאמר בשיחה הנ"ל: הגם מיר זיינען ניט גלייך צו אבותינו וכו') מיד ללא הכנה וסיוע וכו', היינו, שאין זה באופן שמנסים לילך אַרונטער, ע"י ההכנה דנתנית צדקה¹⁶, או לימוד התורה, או התבוננות שעה אחת קודם התפלה¹⁷, מתוך כובד ראש¹⁸, אלא הולכים באופן דמלכתחילה אַריבער. ובפרט שלא זו בלבד שמבקשים יהי גו' כאשר הי' עם אבותינו, אלא גם באופן שבטוחים ומודיעים שאכן יהי עמנו כאשר הי' עם אבותינו (כפי' הב': השי"ת כו' וועט זיין מיט אונז), שבזה מודגש יותר הענין דמלכתחילה אַריבער שלא בערך.

ועד"ז בענין דיחיינו מיומיים, שנוסף על הרמז כפשוטו, שיחיינו מיומיים הם ב' ימים דר"ה, וביום השלישי הוא יוהכ"פ, דאז הוא קיום היינו החתימה (חתמנו) על ההמשכות שהוקבצו בר"ה (כמבואר במאמר¹⁹), מודגש בפרטי הדברים שזהו באופן דיקימנו, ויתירה מזה, שזהו באופן דנחי' לפניו, והיינו, שלא זו בלבד שנעשה מילוי הבקשה סתם, אלא שהענין דיחיינו מיומיים (בחיות אמיתי) הוא באופן דיקימנו ונחי' לפניו, שמורה על פנימיות החיות שנמשכת מהפנימיות שלמעלה (שזהו פשטות הענין דנחי' לפניו) — באור פני מלך חיים¹⁸. והרי גם זה הו"ע דמלכתחילה אַריבער.

דהן הן המרכבה . . וא"כ איך אפשר דכל אחד ואחד מישראל יבקש בקשה כזו בכלל".

13) ברכות טז, ב.

14) ראה גם טור או"ח סקי"ג.

16) ראה ב"ב י, א.

15) ראה גם רד"ה יהי ה"א תרפ"ה (סה"מ

17) ברכות רפ"ה (ל, ב).

תרפ"ה ע' שח): "וצ"ל מה"ע בקשה זו בכלל

18) משלי טז, טו. וראה לקו"ת בלק עב,

מה שאנו מבקשים יהי ה' אלקינו עמנו כאשר

ב. מסעי צג, ב. פ' ראה לב, א ואילך.

הי' עם אבותינו, דאבותינו הן אבות העולם

44) פרש"י עה"פ. וראה דברי נחמי'

47) ראה גם ויק"ר שם.

48) שבועות לט, א.

49) ראה ר"ה כט, א וברש"י (ד"ה אע"פ

44) פרש"י עה"פ. וראה דברי נחמי'

בהשלמה לסתרנ"א ס"ו.

45) ראה ברכות מג, ב.

46) בסהמ"צ שלו שרש יא.

44) פרש"י עה"פ. וראה דברי נחמי'
בהשלמה לסתרנ"א ס"ו.
45) ראה ברכות מג, ב.
46) בסהמ"צ שלו שרש יא.

ועד"ז בענין דולקחתם לכם ביום הראשון גו', כפי שמדייק בהתחלת המאמר¹⁹ שביום הראשון היינו מדריגה גבוה מאד¹⁹, וכפי שמביא הא דאיתא במד"ר²⁰ בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון אני מתגלה אליכם ראשון, כדכתיב²¹ אני ראשון ואני אחרון²², והיינו, שהקב"ה פונה אל בני"י ומתקשר עמהם באופן שהוא בכחי' ראשון, דקאי²³ על ספירת הכתר שהיא למעלה מכל הספירות (למעלה אפילו מחכמה, שבערכו של ראשון ה"ה נקראת ראשית ומקבל מראשון), ולמעלה מכל סדר השתלשלות²⁴. וכל זה נעשה ביום הראשון כפשוטו — מיד בהתחלת שבעת ימי הסוכות (או שמונה ימים, ביחד עם שמע"צ). ועוד זאת, שלפני ביום הראשון נאמר ולקחתם לכם, והיינו, שזהו"ע שתלוי באיש ישראל, שכאשר רוצה אזי ביכלתו ליקח כו', ומוסיף בזה (ולקחתם) לכם, שפירושו בפשטות (וכן הוא ע"פ הלכה²⁵) שזהו באופן שנעשה שלכם (שהוא בעה"ב על זה, כיון שתלוי במעשיו ועבודתו במשך חיותו בעלמא דין). והרי גם ענין זה הוא באופן דמלכתחילה אריבער, שזהו הקשר דהמשך המאמרים הנ"ל עם בעל ההילולא.

(ד) **ויובן** בתוספת ביאור בהקדם המבואר במאמר¹⁰ במ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, דצ"ל למה נבחרו צמחים אלו דוקא. ומבאר²⁶ (כפי שמבאר גם בעל ההילולא בארוכה בהמשך הידוע וככה²⁷ ובכמה מאמרים שלו²⁸), שהענין המיוחד במצות לולב ומיניו הוא, שהם מורים על היחוד, דאתרוג הוא ר"ת אל²⁹ תבואני רגל גאוה³⁰ (כמובא בדרושי בעל ההילולא במק"א³¹), והיינו להיות בחי' ביטול, היפך גסה"ר כו', וכמו האתרוג הגשמי שסובל כמה הפכים, ונקרא פרי עץ הדר, שדר באילנו משנה לשנה³², ויש בשנה ד' תקופות קיץ וחורף כו', והוא סובל כל ההפכים, וזהו מורה על הביטול, דמי שהוא בטל, יכול לסבול היפוכו כו'. וכן כל הד' מינים שבלולב יש בהם בחי' האחדות, וכמו הלולב שהוא כפות שעליו מתאחדים זע"ז³³,

(19) ושם: "איך אפשר אשר כאו"א יכול להגיע לזה".
 (20) ויק"ר פ"ל, טז.
 (21) ישע"י מד, ו.
 (22) כ"ה במאמר שם. וראה לקמן ס"ו המשך דברי המדרש בויק"ר שם.
 (23) ראה לקו"ת שמע"צ פה, ד. לקוטי לוי"צ למאחז"ל ע' קד ואילך. ובכ"מ.
 (24) ראה בסיום המאמר שם (ס"ע 167): "שהוא בחי' הפנימי והעצמות כו'".
 (25) רמב"ם הל' לולב פ"ח ה"י. ובכ"מ.
 (26) סה"מ תש"ז שם ע' 167.
 (27) תרל"ז — פפ"ז ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תריב ואילך).
 (28) סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שנח ואילך.
 (29) תהלים לו, יב.
 (30) מושב זקנים עה"ת בראשית ג, ג. ספר הליקוטים להאריז"ל תהלים עה"פ. המשך תער"ב פש"ב (ח"ב ע' תריד) [ח"ג ס"ע תתלט. וש"נ].
 (31) המשך מים רבים תרל"ו פקמ"ח.
 (32) סוכה לה, א.
 (33) שם לא, א. שו"ע אדה"ז או"ח סתרמ"ה ס"ג"ט.

וכן הדס, תלתא בחד קינא³⁴, וערבה נק' אחוינא³⁵ שגדילים באחזה כו'³⁶. וכ"ז הוא לפי שמאיר בהם בחי' אין האלקי יותר מבשאר הצמחים, לכן הם בכחי' ביטול ואחדות כו'.

(ה) **וביאור** הענין, דהנה אנו רואים שהמונע היותר גדול לאחדות הו"ע הגאוה שמצד הישות³⁷, ובמילא אינו יכול לסבול מציאותו של השני, או עכ"פ שלא ניחא לי', או עכ"פ שאינו יכול להיות עמו במעמד ומצב דלאחדים, ועד לאחדים ממש. וזוהי מעלת האתרוג, ר"ת אל תבואני רגל גאוה, דהנה, האתרוג יש לו כל המעלות, יש בו טעם ויש בו ריח, שהם מעלות ע"פ תורה לגבי שאר ג' המינים, כמבואר במדרש³⁸ שד' המינים הם בדוגמת ד' הסוגים שישנם בבנ"י בנוגע לעבודת האדם, החל מהאתרוג שיש בו טעם ויש בו ריח, היינו, שיש לו הן תורה והן מצוות (ועד"ז בנוגע לשאר הסוגים). ואעפ"כ, הנה לא זו בלבד שאין אצלו ענין של גאוה, אלא אפילו רגל גאוה, היינו, לא גאוה עצמה, אלא רק המשך ותוצאה מענין הגאוה, פועל האתרוג שאל תבואני כו', שלא יוכל להכנס אפילו לשעה קלה. ומזה נמשך גם בענין השני באתרוג שגם הוא מדגיש את ענין האחדות — שדר באילנו משנה לשנה. דהנה, שנה היא מלשון שינוי³⁹, שבמשך השנה ישנם כל השינויים האפשריים שבששת התקופות דזרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף⁴⁰, כדאיתא בגמרא⁴¹ שכל תקופה היא במשך ב' חדשים⁴², שכל זה נכלל במשך הזמן שנקרא בשם שנה. וכל שינויים אלו סובל האתרוג, שאינם מזיקים לו, ויתירה מזה, כפי שמוסיף ומדגיש בעל ההילולא⁴³, שלא זו בלבד שהשינויים אינם מזיקים לו, אלא אדרבה, שהוא גדל מהם. וטעם הדבר שהאתרוג יכול להיות גדל מהשינויים שהם מן הקצה אל הקצה, הוא, לפי שאינו מציאות לעצמו, ובמילא יכול לאחד את כל השינויים שישנם בעולם, ועד לאופן שמתאחדים כולם לתוצאה אחת — שהאתרוג גדל מהם.

ועד"ז אפילו בלולב, שאע"פ שיש בו (בפירות שלו) רק טעם אבל אין בו ריח, אעפ"כ, יש בו גם ענין האחדות, ובאופן גלוי, שהרי

(34) ראה שם לב, ב. שו"ע אדה"ז שם סתרמ"ו ס"ב.
 (35) ראה רש"י שבת כ, א"ב.
 (36) ראה ד"ה וחג האסיף תשמ"ג (תו"מ סה"מ תשרי ע' קעד) הערה 31.
 (37) ראה גם סה"מ תש"ז שם ס"ע 166.
 (38) ראה ויק"ר פ"ל, יב.
 (39) עבודת הקודש ח"ד פ"ט. אוה"ת מקץ שלח, סע"ב.
 (40) נח ח, כב ובפרש"י.
 (41) ב"מ קו, ב.
 (42) חסר קצת (המו"ל).
 (43) וככה שם פצ"ד (סה"מ תרל"ז שם ס"ע תרכו ואילך).